

ΙΑΣΩΝ ΠΙΠΙΝΗΣ

ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΣΑΒΕΣ ΣΤΟΝ ΜΑΔΟΥΡΟ

*Αποκαλυπτικές μαρτυρίες
από τους πρωταγωνιστές της μεγάλης κρίσης*

ΚΕΔΡΟΣ

Ιάσων Πιπίνης: *Βενεζουέλα: από τον Τσάβες στον Μαδούρο*

ISBN 978-960-04-4967-9

Υπεύθυνη Τμήματος Επιμέλειας-Διόρθωσης: Μαρία Σπανάκη
Επιμέλεια-Διόρθωση: Βασιλική Κουρούδη
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη
Επεξεργασία φωτογραφιών: Ξένια Τρύφων

© *Ιάσων Πιπίνης, 2018*

© *Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2018*

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • facebook.com/kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΣΤΟ ΚΑΡΑΚΑΣ

«Πολλές φορές στενοχωριέμαι για την ικανότητα που έχουν να παραπληροφορούν με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αυτοί οι απατεώνες που δεν έχουν όνομα. Απάτριδες, ληστές, που έκαναν πραξικόπημα».

Νικολάς Μαδούρο

Η πρώτη εικόνα που συναντά κανείς φτάνοντας στο διεθνές αεροδρόμιο Μαϊκετία στο Καρακάς της Βενεζουέλας είναι μια μεγάλη φωτογραφία με τον Ούγο Τσάβες, που απεικονίζεται περιστοιχισμένος από μικρά παιδιά και από κάτω το σύνθημα: «Μαζί συνεχίζουμε». Η εικόνα του αποθανόντος Ούγο Τσάβες θυμίζει την εικόνα του Ιησού από τη Βίβλο, όταν ευλογεί τα μικρά παιδιά.

Είναι η δεύτερη φορά που βρίσκομαι στη Βενεζουέλα. Η πρώτη ήταν το 2010, όταν στην εξουσία βρισκόταν ακόμα ο Ούγο Τσάβες. Τότε, ο ηγέτης της μπολιβαριανής επανάστασης μου είχε δώσει μια συνέντευξη στην οποία μεταξύ άλλων εξέφραζε και την επιθυμία του να επισκεφτεί την Ελλάδα. Ένα ταξίδι το οποίο, παρά την προετοιμασία που έγινε από την Αριστερά στην Ελλάδα, τελικά δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ.* Στο δεύτερο ταξίδι μου στη Βενεζουέλα,

* Το 2011 ο ΣΥΡΙΖΑ, που βρισκόταν στην αντιπολίτευση, προετοίμαζε μια επίσημη επίσκεψη του Ούγο Τσάβες στην Ελλάδα. Μάλιστα, ο ηγέτης της μπολιβαριανής επανάστασης κατά την παραμονή του στη χώρα μας επρόκειτο να ανακηρυχτεί επίτιμος διδάκτορας σε δύο πανεπιστήμια (ένα στην Αθήνα και ένα στην επαρχία), ενώ υπήρχε και η πρόβλεψη ο Τσάβες να μιλήσει σε ένα κλειστό γήπεδο της πρωτεύουσας, με τη συμμετοχή χιλιάδων πολιτών, διανοουμένων και πολιτικών. Υπήρξε όμως απροθυμία από την τότε πολιτική και πολιτειακή ηγεσία για

το 2016, έχουν αλλάξει πολλά. Στην εξουσία βρίσκεται ο Νικολάσ Μαδούρο και η χώρα βιώνει τη μεγαλύτερη πολιτική, οικονομική και κοινωνική κρίση των τελευταίων δεκαετιών. Στο αεροδρόμιο του Καρακάς, η παρουσία του στρατού είναι κάτι παραπάνω από εμφανής. Στο μεταξύ, πολλές ευρωπαϊκές αεροπορικές εταιρίες έχουν διακόψει τις πτήσεις από και προς τη Βενεζουέλα.

Η πρώτη δυσάρεστη έκπληξη έρχεται όταν διαπιστώνω πως από το κινητό μου δεν μπορώ να κάνω διεθνείς κλήσεις και συνεπώς δεν μπορώ να καλέσω στην Ελλάδα. Μαθαίνω ότι το roaming για οικονομικούς λόγους έπαψε να λειτουργεί στη Βενεζουέλα. Προσπαθώ να προσπεράσω αυτό το πρόβλημα και κατευθύνομαι προς την έξοδο του αεροδρομίου. Η ζέστη, η υγρασία και τα περιέργα βλέμματα των στρατιωτικών μπερδεύονται με τη μουσική σάλσα που ακούγεται από παντού. Θαρρείς πως αυτή η μουσική βρίσκεται μόνιμα στην ατμόσφαιρα της Βενεζουέλας.

Έξω από το αεροδρόμιο με περιμένει ένας φίλος μου Βενεζουελάνος, που στο παρελθόν εργαζόταν για την κυβέρνηση του Ούγο Τσάβες. Έχει έρθει για να με παραλάβει με ένα φορτηγάκι με καρότσα για να μην κινήσουμε υποψίες και, κυρίως, για να αποφύγουμε δυσάρεστες εμπειρίες, όπως μια ληστεία ή ακόμη χειρότερα μια απαγωγή, περιστατικά διόλου ασυνήθιστα στη Βενεζουέλα, καθώς συμμορίες κακοποιών συνηθίζουν να παραμονεύουν στο αεροδρόμιο και να επιτίθενται σε ταξιδιώτες που έρχονται με διεθνείς πτήσεις, από την Ευρώπη ή τις ΗΠΑ. Κατευθυνόμαστε στο κέντρο του Καρακάς, στη συνοικία Αλταμίρα, εκεί όπου λίγες μέρες μετά θα ξεσπάσουν βίαια και αιματηρά επεισόδια ανάμεσα σε διαδηλωτές και αστυνομία. Επιστρέφοντας στη Βενεζουέλα σκοπεύω να συνεχίσω

αυτή την επίσκεψη. Η πολυπόθητη επιστολή που είχε στείλει ο τότε Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Κάρολος Παπούλιας, στον Ούγο Τσάβες δεν ήταν αρκετή για να δικαιολογήσει μια επίσημη επίσκεψη, καθώς τελικά περιείχε ένα γενικόλογο κάλεσμα και όχι μια επίσημη πρόσκληση.

την έρευνά μου για τη μεγάλη κρίση που δοκιμάζει τη χώρα. Κατά την παραμονή μου στο Καρακάς θα ακολουθήσω τον πρόεδρο Νικολάς Μαδούρο σε μια ομιλία του στην πόλη, θα συναντήσω και θα πάρω συνέντευξη από υπουργούς και στελέχη της κυβέρνησής του, αλλά και από κορυφαία στελέχη της αντιπολίτευσης, όπως ο Ενρίκε Καπρίλες. Η δημοσιογραφική έρευνα ενέχει αρκετούς κινδύνους, καθώς θα έρθω σε επαφή και με συγγενείς πολιτικών κρατούμενων, οι οποίοι συνήθως παρακολουθούνται από τις μυστικές υπηρεσίες, ενώ θα επιχειρήσω να συναντήσω ακόμη και πολιτικούς κρατούμενους που βρίσκονται σε κατ' οίκον περιορισμό.

Από την προηγούμενη φορά που είχα επισκεφτεί τη Βενεζουέλα, το εθνικό νόμισμα μπολίβαρ έχει χάσει σχεδόν το 100% της αξίας του. Όσο και αν φαίνεται απίστευτο, το καλοκαίρι του 2018, **ένα δολάριο ισοδυναμούσε με 2.298.257 μπολίβαρες!*** Για να πάω σε ένα εστιατόριο να φάω αναγκαστικά παίρνω μαζί μου πολλές δεσμίδες με χαρτονομίσματα και τα βάζω μέσα σε ένα σακίδιο για να τα μεταφέρω και να μπορώ να πληρώσω. Αρκετοί πολίτες πλέον δεν μπαίνουν στον κόπο να μετράνε τα χαρτονομίσματα, μόνο τα ζυγίζουν. Ο πληθωρισμός αγγίζει το εξωφρενικό 17.000%, που έχει τρελάνει την οικονομία, ενώ ο κατώτατος μισθός είναι μόλις μια χούφτα δολάρια. Ενδεικτικό της οικονομικής κατάρρευσης είναι το γεγονός ότι το 1998, λίγο πριν κερδίσει ο Ούγο Τσάβες τις εκλογές, ο κατώτατος μισθός ήταν 357 δολάρια, το 2002 ανέβηκε στα 408 δολάρια και έκτοτε άρχισε η ραγδαία μείωσή του. Το 2006 ο κατώτατος μισθός μειώθηκε στα 291 δολάρια, το 2010 έπεσε στα 267 δολάρια, το 2014 κατρακύλησε στα 56, το 2016 έφτασε στα 25 και το 2018, ύστερα από τον τριπλασιασμό του κατώτατου μισθού από τον Μαδούρο, ήταν μόλις 1 δολάριο τον μήνα! Τον Αύγουστο του 2018, με την κυκλοφορία του παράλληλου ψηφιακού νομίσματος petro και τη νομισματική μετάβαση από το «δυνατό μπολίβαρ»

* Μπολίβαρ (Bolívar). Το εθνικό νόμισμα της Βενεζουέλας.

(από το οποίο αφαιρέθηκαν πέντε μηδενικά) στο «κυρίαρχο μπολίβαρ», το εθνικό νόμισμα υπέστη νέα ραγδαία υποτίμηση. Ο Νικολάς Μαδούρο ανακοίνωσε νέα αύξηση του κατώτατου μισθού, στα 1.800 μπολίβαρες, που αντιστοιχούσε στα 30 δολάρια, σύμφωνα με την ισοτιμία που έδινε η κυβέρνηση. Μέσα σε μόλις λίγες μέρες, λόγω νέας υποτίμησης, ο κατώτατος μισθός έπεσε κάτω από τα 10 δολάρια τον μήνα, ενώ πολλές πληρωμές ξεκίνησαν να γίνονται με το κρυπτονόμισμα, επιτεινόντας την αβεβαιότητα και την ανησυχία στην κοινωνία. Από τον Σεπτέμβριο του 2018, μετά τη «διεθνοποίηση» της τιμής των καυσίμων, η κυβέρνηση ξεκίνησε να δίνει βενζίνη με «δελτίο» (στα πρότυπα της Κούβας), μόνο όμως σε όσους πολίτες διέθεταν τη λεγόμενη «ταυτότητα της πατρίδας», που εξέδιδε το κράτος για να ελέγχει τον εξαθλιωμένο πληθυσμό. Η ίδια τακτική ακολουθήθηκε και στους τομείς των τροφίμων και των φαρμάκων. Ο κατώτατος μισθός λειτουργούσε ως «δελτίο» έτσι ώστε οι πολίτες να μπορούν να αγοράζουν προϊόντα πρώτης ανάγκης και φάρμακα που είχαν περιληφθεί από το κράτος σε λίστες με ελεγχόμενες τιμές. Η οικονομία «κουβανοποιήθηκε» και η επιβίωση των πολιτών ήταν σε άμεση εξάρτηση πλέον από το κράτος. Είναι ενδεικτικό ότι ακόμη και επιφανή στελέχη της αντιπολίτευσης, για να εξασφαλίσουν λίγα τρόφιμα, αναγκάστηκαν να ζητήσουν και να προμηθευτούν τη λεγόμενη «ταυτότητα της πατρίδας», με την οποία εμμέσως δήλωναν υποταγή στο καθεστώς.

Σχεδόν το 80% του πληθυσμού έχει φτωχοποιηθεί και επιπλέον οι πολίτες είναι αναγκασμένοι να στήνονται από τα ξημερώματα σε τεράστιες ουρές έξω από σούπερ μάρκετ και φαρμακεία για να βρουν είδη πρώτης ανάγκης και φάρμακα. Προσωπικά, γνωρίζοντας από πριν για τις τεράστιες ελλείψεις που υπάρχουν στη Βενεζουέλα, είχα φροντίσει να πάρω μαζί μου από την Αθήνα διάφορα χρήσιμα είδη, όπως ζυμαρικά, σαμπουάν, σαπούνι, χαρτί, ακόμη και νερό εμφιαλωμένο. Όλα αυτά τα είδη είναι πλέον δυσεύρετα στη Βενεζουέλα.

Την πρώτη εβδομάδα κατάφερα να βρίσκω εμφιαλωμένο νερό σε ορισμένα συνοικιακά καταστήματα αλλά και στους μαυραγορίτες (γνωστοί εκεί ως «μπατσακέρως») σε ιδιαίτερα υψηλή τιμή. Τη δεύτερη εβδομάδα παραμονής μου στο Καρακάς όμως, δεν μπορούσα να βρω πουθενά εμφιαλωμένο νερό, με αποτέλεσμα να αναγκάζομαι να πίνω συσκευασμένους χυμούς (που ήταν και αυτοί σε έλλειψη) και αναψυκτικά. Οι τεράστιες ελλείψεις σε είδη πρώτης ανάγκης στη Βενεζουέλα δεν είναι μύθος, ούτε κατασκευάσμα των μέσων ενημέρωσης που αντιπολιτεύονται την κυβέρνηση του Νικολάς Μαδούρο. Είναι μια τραγική πραγματικότητα. Ακόμη πιο τραγική πραγματικότητα είναι οι ελλείψεις σε φάρμακα και νοσοκομειακό υλικό, που έχουν σαν αποτέλεσμα πολλοί άνθρωποι να χάνουν τη ζωή τους.

Η Βενεζουέλα μοιάζει με καζάνι που βράζει. Σχεδόν καθημερινά γίνονται διαδηλώσεις είτε της αντιπολίτευσης, είτε υποστηρικτών του Μαδούρο. Στρατός και αστυνομία βρίσκονται παντού στο Καρακάς. Ακόμη και έξω από τα φαρμακεία και τα σούπερ μάρκετ, όπου χιλιάδες πολίτες σχηματίζουν ατέλειωτες ουρές. Στρατιωτικοί με εμποδίζουν να φωτογραφίσω τους πολίτες που έχουν στηθεί έξω από ένα φαρμακείο στην Αλταμίρα. Αστυνομικοί μου ζητούν να απομακρυνθώ και από ένα σούπερ μάρκετ, στην περιοχή Τσακαίτο, όπου συναντώ την ίδια εικόνα με ατέλειωτες ουρές. Ντόπιος δημοσιογράφος μου εξηγεί πως οι αστυνομικοί και οι στρατιωτικοί έχουν λάβει εντολές να μην επιτρέπουν σε δημοσιογράφους (και πολύ περισσότερο σε εκείνους από τα ξένα μέσα) να καταγράψουν εικόνες από τις ουρές και συμπληρώνει πως θα ήταν φρόνιμο να μην επιμείνω, καθώς θα μπορούσα πολύ εύκολα να βρεθώ στο αστυνομικό τμήμα και να κατασχεθεί και η φωτογραφική μηχανή μου. Ωστόσο, με αρκετή προσοχή και διακριτικότητα, συνεχίζω να καταγράφω εικόνες (πολλές φορές μέσα από το αυτοκίνητο) από τις τεράστιες ουρές στα καταστήματα τροφίμων στο κέντρο του Καρακάς, όπως και από άλλες γειτονίες της πρωτεύουσας. Σε ορισμένες

περιπτώσεις μάλιστα, μπόρεσα να πάρω και συνεντεύξεις από τους πολίτες.

Πάντως, φαίνεται πως τελικά η αστυνομία και ο στρατός που βρίσκονται παντού στους δρόμους δημιουργούν περισσότερο ένα κλίμα φόβου, παρά μια αίσθηση ασφάλειας. Ο Νικολάς Μαδούρο από την αρχή της θητείας του έλαβε μέτρα στρατιωτικοποίησης της δημόσιας τάξης στη χώρα, πρώτα με το Σχέδιο Σίγουρη Πατριδα (Plan Patria Segura) και στη συνέχεια με άλλα προγράμματα, διατηρώντας με τον τρόπο αυτό σε μόνιμη βάση στρατιωτικούς στους δρόμους. Ο στρατός περιπολεί για την εσωτερική ασφάλεια και για την καταστολή των διαδηλώσεων· δεν προορίζεται μόνο για την αποσόβηση μιας πιθανής εξωτερικής απειλής, όπως θα έπρεπε.

Ωστόσο, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το γεγονός πως η παρουσία του στρατού εξακολουθεί να είναι έντονη στην καθημερινότητα των πολιτών σε πολλές χώρες της Λατινικής Αμερικής και όχι μόνο στη Βενεζουέλα, όπως σημαντικός εξακολουθεί να είναι και ο ρόλος του συνόλου των Ενόπλων Δυνάμεων στην πολιτική ζωή των λατινοαμερικάνικων χωρών. Η κυβέρνηση της Βενεζουέλας πάντως ανασυστήνει πιστά το μοντέλο των πολιτικοστρατιωτικών κυβερνήσεων όπως εμφανίστηκε τις περασμένες δεκαετίες στη Λατινική Αμερική. Το ίδιο μοντέλο εφαρμόστηκε και την περίοδο διακυβέρνησης του Ούγο Τσάβες. Σύμφωνα με μια έρευνα που δημοσιεύτηκε το 2013 από την εφημερίδα της Βενεζουέλας *El Universal*, τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια 1.614 στρατιωτικοί, εν ενεργεία ή εν αποστρατεία, ανέλαβαν κυβερνητικά πόστα και θέσεις στη δημόσια διοίκηση.

Από αυτούς οι 1.246 ορίστηκαν από τον Ούγο Τσάβες και οι 368 από τον Νικολάς Μαδούρο. Το 2016 έξι από τα πιο σημαντικά υπουργεία (δηλαδή ποσοστό 29,4%) διοικούνταν από στρατιωτικούς. Αυτά ήταν τα υπουργεία Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών, Διατροφής, Συνόρων, Εμπορίου και Ηλεκτρισμού. Κατά τη διακυβέρνηση του Μαδούρο, ο αριθμός των υπουργείων που ελέγχονται από

στρατιωτικούς αυξήθηκε κατά 21,9% σε σχέση με την περίοδο του Τσάβες. Το 2017 το ποσοστό των υπουργείων που διοικούνταν από στρατιωτικούς αυξήθηκε και έφτασε το 37,1%, ενώ τον Ιανουάριο του 2018 σκαρφάλωσε στο 40%. Δηλαδή, στρατιωτικοί ανέλαβαν σχεδόν τα μισά από τα υπουργεία της κυβέρνησης. Τον Ιούλιο του 2016, ο Νικολάς Μαδούρο είχε ήδη αναθέσει στον υπουργό Εθνικής Άμυνας Βλαντιμίρ Παδρίνο Λόπες την ευθύνη διάθεσης των τροφίμων και των φαρμάκων, για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα που προκαλούσαν οι τεράστιες ελλείψεις. Ουσιαστικά, στη Βενεζουέλα ο στρατός έχει τον απόλυτο έλεγχο των τροφίμων και των φαρμάκων σε όλα τα στάδια παραγωγής, εισαγωγής και διανομής, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Η κυβέρνηση του Νικολά Μαδούρο είναι η μοναδική πολιτικοστρατιωτική κυβέρνηση σήμερα στη Λατινική Αμερική.

Στη Βενεζουέλα υπάρχουν πολλά διαφορετικά Σώματα και δυνάμεις ασφαλείας, τα οποία είναι επιφορτισμένα και με τη δημόσια ασφάλεια και στο εξής θα γίνουν πολλές σχετικές αναφορές στις επόμενες σελίδες του βιβλίου. Σε αρκετές περιπτώσεις αξιωματικοί από τα συγκεκριμένα Σώματα ενεπλάκησαν σε δολοφονίες και σε βασανιστήρια διαδηλωτών της αντιπολίτευσης, γεγονός που αποδεικνύει πως, παρ' όλο που η αποστολή τους είναι εντελώς διαφορετική, η κυβέρνηση χρησιμοποιεί αυτές τις υπηρεσίες για να καταστείλει αντικυβερνητικές διαδηλώσεις, αλλά και για να καλλιεργήσει κλίμα φόβου σε μερίδα του πληθυσμού. Όλα τα στελέχη των δυνάμεων ασφαλείας οπλοφορούν, ακόμη και όταν περιφρουρούν ειρηνικές διαδηλώσεις.

Τα βασικά Σώματα και οι δυνάμεις ασφαλείας της Βενεζουέλας είναι:

- *Η Εθνική Μπολιβαριανή Αστυνομία (Policía Nacional Bolivariana – PNB).**

* Η Policía Nacional Bolivariana είναι η Αστυνομία της Βενεζουέλας. Χρησιμοποιείται και για την καταστολή διαδηλώσεων. Στο Σώμα αυτό δημιουργήθηκε

- *Η Εθνική Μπολιβαριανή Φρουρά (Guardia Nacional Bolivariana – GNB)**
- *Η Μπολιβαριανή Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών (Servicio Bolivariano de Inteligencia Nacional – SEBIN).***
- *Το Σώμα Επιστημονικών, Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών (Cuerpo de Investigaciones Científicas, Penales y Criminalistas – CICPC).****
- *Το Σώμα Κατά των Εκβιασμών και Απαγωγών (Comando Nacional Antiextorsión y Secuestro – CONAS).*****

μια ξεχωριστή υπηρεσία με την ονομασία Δυνάμεις Ειδικών Δράσεων (Fuerzas de Acciones Especiales – FAES), που χρησιμοποιείται και για εξωδικαστικές εκτελέσεις.

* Η Guardia Nacional Bolivariana (GNB) είναι η στρατιωτική αστυνομία που υπάγεται στις Ένοπλες Δυνάμεις της Βενεζουέλας, μαζί με τον Μπολιβαριανό Στρατό, το Μπολιβαριανό Ναυτικό και την Πολεμική Αεροπορία. Η Guardia Nacional Bolivariana χρησιμοποιείται για την εσωτερική τάξη.

** Η Servicio Bolivariano de Inteligencia Nacional (SEBIN) είναι η πανίσχυρη μυστική υπηρεσία της κυβέρνησης της Βενεζουέλας. Είναι το αντίστοιχο αμερικανικό FBI. Συγκεντρώνει και αξιοποιεί πληροφορίες για πιθανή εσωτερική ή εξωτερική απειλή προς την εθνική ασφάλεια της Βενεζουέλας. Οι αστυνομικοί της SEBIN χρησιμοποιούνται στις επιχειρήσεις σύλληψης πολιτικών της αντιπολίτευσης, σε παρακολούθησεις πολιτικών και στελεχών της αντιπολίτευσης ή άλλων προσώπων. Επίσης έχουν χρησιμοποιηθεί κατά κόρον για την καταστολή διαδηλώσεων, ενώ πολλά στελέχη της έχουν εμπλακεί στη δολοφονία άοπλων διαδηλωτών. Στις εγκαταστάσεις της SEBIN στο Καρακάς λειτουργεί ειδικός χώρος κράτησης, για τους λεγόμενους πολιτικούς κρατούμενους, με την ονομασία «Ο Τάφος», που βρίσκεται πέντε ορόφους κάτω από τη γη.

*** Η Cuerpo de Investigaciones Científicas, Penales y Criminalistas (CICPC) είναι υπηρεσία της Αστυνομίας της Βενεζουέλας. Δημιουργήθηκε το 2001 από τον Ούγο Τσάβες για τη διερεύνηση εγκλημάτων. Τον Ιούνιο του 2017, ένας αξιωματικός αυτής της υπηρεσίας, ο Όσκαρ Πέρες, την περίοδο του κύματος αντικυβερνητικών διαδηλώσεων, άρπαξε ένα ελικόπτερο της CICPC και πραγματοποίησε επίθεση με πυρά κατά του Ανωτάτου Δικαστηρίου και του υπουργείου Εσωτερικών.

**** Η Comando Nacional Antiextorsión y Secuestro (CONAS) δημιουργήθηκε το 2013 με αποστολή την αποτροπή και αντιμετώπιση ειδικών εγκλημάτων, όπως είναι οι απαγωγές.

- *Το Εθνικό Σώμα κατά των Πραξικοπημάτων (Comando Nacional Antigolpe).**

Ρεκόρ εγκληματικότητας

Πάντως, παρά τη δημιουργία νέων υπηρεσιών ασφάλειας και τη στρατιωτικοποίηση της δημόσιας ζωής, η εγκληματικότητα εξακολουθεί να είναι το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα για τους πολίτες της Βενεζουέλας. Η πρωτεύουσα Καρακάς θεωρείται μία από τις πιο επικίνδυνες πόλεις στον κόσμο. Το πρόβλημα της εγκληματικότητας έχει επιδεινωθεί κατά την περίοδο διακυβέρνησης του Τσάβες και του Μαδούρο. Ενδεικτικά, το 1999, όταν ανέλαβε την εξουσία ο Τσάβες, είχαν καταγραφεί 11.342 δολοφονίες. Περίπου δεκαοκτώ χρόνια μετά, το 2017 καταγράφηκαν στη Βενεζουέλα 26.616 δολοφονίες, δηλαδή ο διπλάσιος αριθμός, που σημαίνει 72 δολοφονίες κατά μέσο όρο την ημέρα. Με απλά λόγια, στη Βενεζουέλα κάθε είκοσι λεπτά δολοφονείται ένας άνθρωπος. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η μπολιβαριανή επανάσταση απέτυχε στον τομέα της καταπολέμησης της εγκληματικότητας, καθώς, παρά την επικράτηση του τσαβισμού στην πολιτική ζωή της χώρας, ο αριθμός των δολοφονιών έχει διπλασιαστεί.

Σύμφωνα με τη ΜΚΟ Παρατηρητήριο της Βίας στη Βενεζουέλα (Observatorio Venezolano de Violencia – OVV), κατά το 2017 σημειώθηκαν 89 δολοφονίες για κάθε 100.000 κατοίκους στη χώρα. Σύμφωνα με την έκθεση της ΜΚΟ, οι 5.335 από αυτούς πέθαναν

* Η Comando Nacional Antigolpe δημιουργήθηκε το 2017. Του Σώματος ηγείται ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και αποστολή έχει να αντιμετωπίσει πιθανές απόπειρες πραξικοπήματος. Στην πραγματικότητα, όπως καταγγέλλει η αντιπολίτευση, αυτό το Σώμα δημιουργήθηκε από την κυβέρνηση για να πολεμήσει τους πολιτικούς της αντιπάλους, καθώς βαφτίζει, κατά την κρίση της κυβέρνησης, ποικίλες πολιτικές δράσεις ως «πραξικοπηματικές ενέργειες».

από πυρά της αστυνομίας και άλλων δυνάμεων ασφαλείας. «Η Βενεζουέλα εξακολουθεί να είναι η δεύτερη πιο βίαιη χώρα στον κόσμο, μετά το Ελ Σαλβαδόρ», αναφέρει ο καθηγητής Ρομπέρτο Βρισένιο Λεόν, στέλεχος της ΟΥΒ. Η ΜΚΟ συνδέει τα τεράστια ποσοστά εγκληματικότητας και με τις ελλείψεις σε βασικά είδη πρώτης ανάγκης που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι η κυβέρνηση της Βενεζουέλας εδώ και πολλά χρόνια δεν δίνει στη δημοσιότητα επίσημα στοιχεία για την εγκληματικότητα στη χώρα.

Η οργάνωση ΟΥΒ πραγματοποιεί την καταμέτρηση των δολοφονιών που σημειώνονται κάθε χρόνο αξιοποιώντας επίσημα στοιχεία τα οποία όμως αποκτά με ανεπίσημο τρόπο. Συνεπώς, απέναντι στην πλήρη απουσία επίσημων στοιχείων από την κυβέρνηση, η οργάνωση αυτή καθίσταται η πλέον αξιόπιστη πηγή για τους δημοσιογράφους, που κάθε φορά οφείλουν να αναζητούν στατιστικά στοιχεία για να τεκμηριώνουν τα ρεπορτάζ και τις έρευνές τους σχετικά με την εγκληματικότητα στη Βενεζουέλα.

Το 2011 ο τότε υπουργός Εσωτερικών, Τάρεκ Ελ Αϊσάμι, παραδέχτηκε στη Βουλή ότι το 2010 είχαν καταγραφεί 14.000 δολοφονίες στη Βενεζουέλα, δηλαδή αντιστοιχούσαν 48 δολοφονίες για κάθε 100.000 κατοίκους. Ο Αϊσάμι ομολόγησε ότι η κυβέρνηση δεν κατάφερε να λύσει αυτό το πρόβλημα, αλλά υποστήριξε ότι πολλά στοιχεία ήταν παραποιημένα. «Δεν κρύβουμε στοιχεία, ούτε σκοπός μας είναι να τα μακιγιάρουμε», δήλωσε ο Αϊσάμι. Επίσης τόνισε πως η κυβέρνηση του Τσάβες «είχε κληρονομήσει μια κουλτούρα βίας και ατιμωρησίας» από προηγούμενες κυβερνήσεις.

Αρκεί να περπατήσει κανείς για λίγη ώρα στο Καράκας για να αισθανθεί τον διάχυτο φόβο από τη βία που κυριαρχεί σχεδόν παντού. Πολλές φορές συμμορίες κακοποιών πυροβολούν και σκοτώνουν πολίτες στον δρόμο και στη συνέχεια ψάχνουν για να δουν αν έχουν πάνω τους κάποιο πολύτιμο αντικείμενο ή χρήματα. Όπως είναι φυσικό, γίνεται κανείς πιο εύκολα στόχος αν φαίνεται

ότι είναι τουρίστας. Στο Καράκας υπάρχουν αμέτρητες περιοχές όπου βασιλεύει η εγκληματικότητα. Σε αρκετές περιπτώσεις οι αστυνομικοί, ακόμη και αν συμβαίνουν μπροστά τους, δεν επεμβαίνουν σε περιστατικά ληστείας, επίθεσης ή συμπλοκής. Το διάστημα της παραμονής μου στο Καράκας απέφευγα να κυκλοφορώ μετά τις έξι το απόγευμα που έπεφτε ο ήλιος. Τη νύχτα, η σιωπή στις γειτονιές σπάει από τους ήχους των πυροβολισμών. Έμένα στην Αλταμίρα που θεωρείται σχετικά ασφαλής περιοχή, αλλά καταγράφονται και εκεί σχεδόν καθημερινά κρούσματα εγκληματικότητας. Ένα σοβαρό πρόβλημα είναι οι συγκρούσεις ανάμεσα σε συμμορίες που ελέγχουν τη διακίνηση ναρκωτικών και άλλες παράνομες δραστηριότητες. Στην πραγματικότητα, η Βενεζουέλα είναι πολύ πιο επικίνδυνη από άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής που φέρουν την «ετικέτα» των επικίνδυνων, όπως η Κολομβία και το Μεξικό.

Ο τρόμος κυριαρχεί στο Καράκας. Σχεδόν όλα τα σπίτια είναι σιδερόφρακτα μπροστά στον κίνδυνο μιας επίθεσης κακοποιών. Στο σπίτι όπου έμενα, όλα τα παράθυρα είχαν διπλές σειρές από κάγκελα, που θύμιζαν φυλακή, ενώ κι άλλα κάγκελα και λουκέτα υπήρχαν ακόμη και μπροστά από την πόρτα του διαμερίσματος. Κατά τον ίδιο τρόπο κάγκελα υπήρχαν και στην είσοδο της πολυκατοικίας μου, όπως και σε όλες τις πολυκατοικίες στο Καράκας. Τελικά όμως ακόμη και όλα αυτά τα κάγκελα δεν αρκούν για να αποτρέψουν μια επίθεση.

Ένας ντόπιος δημοσιογράφος, ο Γκουστάβο, μου έδειχνε κάθε πρωί φωτογραφίες που του έστελναν αστυνομικοί από διαφορετικές περιοχές της χώρας, από δολοφονίες που διαπράττονταν την προηγούμενη νύχτα. Η αγριότητα με την οποία γίνονται πολλές από τις δολοφονίες σοκάρει. Στις φωτογραφίες που λάμβανε ο Γκουστάβο υπήρχαν ακόμη και αποκεφαλισμένα πτώματα. Ενέργειες που δείχνουν μένος για εκδίκηση. Για την αστυνομία της Βενεζουέλας όμως, αυτές οι εικόνες αποτελούν πλέον ρουτίνα.

Στις πιο πλούσιες συνοικίες, όπου βρέθηκα ένα βράδυ με έναν πρώην αξιωματούχο της κυβέρνησης του Ούγο Τσάβες, υπάρχει μεγάλος κίνδυνος απαγωγών. Παρ' όλο που στις περισσότερες περιπτώσεις υπάρχει ιδιωτική φρουρά που φυλάσσει περιμετρικά τις κλειστές πλούσιες γειτονιές του Καρακάς, οι συμμορίες των κακοποιών δρουν ανεξέλεγκτα. Ο πρώην αξιωματούχος, καθώς περνούσαμε με το αυτοκίνητό του, μου έδειχνε τα σημεία όπου τις προηγούμενες εβδομάδες γείτονές του έπεσαν θύματα απαγωγής χωρίς απαραίτητα να διαθέτουν την οικονομική επιφάνεια που οι δράστες πίστευαν ότι είχαν. Σε μια περίπτωση μάλιστα, οι απαγωγείς κατεδίωξαν το θύμα τους, ώσπου το αυτοκίνητό του ανατράπηκε και σκοτώθηκε. Ο πρώην αξιωματούχος μου έδειξε το σημείο όπου βρέθηκε νεκρός ύστερα από ώρες. Στις φτωχογειτονιές του Καρακάς η κατάσταση είναι ακόμη χειρότερη, με τον έλεγχο να έχει περάσει ουσιαστικά σε ένοπλες ομάδες, που σχετίζονται με τα καρτέλ της κοκαΐνης και σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν και πολιτικό μανδύα.

Ολόκληρη η πόλη του Καρακάς μοιάζει να βρίσκεται μόνιμα σε μια εμπόλεμη κατάσταση. Γύρω από το Προεδρικό Μέγαρο της Μιραφλόρες, στο κέντρο του Καρακάς, τα μέτρα ασφαλείας είναι δρακόντεια, με ελεύθερους σκοπευτές, αστυνομικούς και στρατιώτες να περιφρουρούν την περιοχή με το δάχτυλο στη σκανδάλη. Περιμετρικά του Προεδρικού Μεγάρου παρατηρώ πως έχουν τοποθετηθεί οχυρά με τσουβάλια, αρκετά στρατιωτικά οχήματα με πολυβόλα βρίσκονται σε θέση μάχης, ενώ οι στρατιώτες ελέγχουν εξονυχιστικά τους περαστικούς που πλησιάζουν.

Τα καρτέλ της κοκαΐνης

Αξίζει να σημειωθεί πως ένα μεγάλο πρόβλημα, με πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές προεκτάσεις, εξακολουθεί να είναι η ανεξέλεγκτη δράση των πανίσχυρων καρτέλ κοκαΐνης στη Βενεζουέλα. Η

αντιπολίτευση έχει καταγγείλει πως στελέχη της κυβέρνησης, αλλά και ανώτεροι στρατιωτικοί, συνδέονται με πολλά καρτέλ ναρκωτικών. Την πληροφορία αυτή επιβεβαιώνει και η εξόριστη Γενική Εισαγγελέας της Βενεζουέλας, Λουίζα Ορτέγα Ντίας, στη συνέντευξη που μου παραχώρησε στην Κολομβία, όπως θα δούμε σε επόμενο κεφάλαιο. Οι Ηνωμένες Πολιτείες μάλιστα προχώρησαν ένα βήμα παραπάνω, κατηγορώντας ευθέως τον αντιπρόεδρο της κυβέρνησης, Τάρεκ Ελ Αϊσάμι,* ότι «διαδραματίζει έναν σημαντικό ρόλο στη διεθνή διακίνηση ναρκωτικών».

Σύμφωνα με έκθεση των ΗΠΑ, ύστερα από έρευνα αρκετών ετών προέκυψε ότι ο Αϊσάμι διευκόλυνε την αποστολή μεγάλων φορτίων με ναρκωτικά, από αέρος και θαλάσσης, από τη Βενεζουέλα και επιπλέον ότι παρείχε προστασία στους βαρώνους της κοκαΐνης. «Συγκεκριμένα, ο Αϊσάμι έλαβε χρήματα για να διευκολύνει τη μεταφορά ναρκωτικών, ιδιοκτησίας του Βενεζουελάνου ναρκεμπούρου Walid Makled García», αναφέρει η έκθεση του αμερικανικού Office of Foreign Assets Control (OFAC). Στην ίδια έκθεση σημειώνεται επίσης ότι ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης έλεγχε μικρά αεροπλάνα που απογειώνονταν «από μια αεροπορική βάση της Βενεζουέλας» για τη μεταφορά ναρκωτικών. «Κατά την άσκηση των προηγούμενων καθηκόντων του, σε αρκετές περιπτώσεις επέβλεψε αποστολές ναρκωτικών, μεγαλύτερου του ενός τόνου από τη Βενεζουέλα, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων με τελικό προορισμό το Μεξικό και τις ΗΠΑ, ή υπήρξε ο ίδιος ιδιοκτήτης αυτών των φορτίων ναρκωτικών», αναφέρει η έκθεση. Ο Τάρεκ Ελ Αϊσάμι αρνήθηκε κατηγορηματικά οποιαδήποτε σχέση με τα καρτέλ της κοκαΐνης και δήλωσε: «Δέχομαι αυτή τη θλιβερή επίθεση προς το πρόσωπό μου σαν αναγνώριση της ιδιότητάς μου ως επαναστάτη αντιιμπεριαλιστή».

* Τον Ιούνιο του 2018, μετά τον ανασχηματισμό, ο Τάρεκ Ελ Αϊσάμι ορίστηκε δεύτερος αντιπρόεδρος της κυβέρνησης για την Οικονομία και υπουργός Βιομηχανίας.

Υπενθυμίζεται πως δύο ανίψια του Νικολάσ Μαδούρο (ανίψια της συζύγου του Σίλια Φλόρες), ο Εφραίν Αντόνιο Κάμποσ Φλόρες και ο Φράνκι Φρανσίσκο Φλόρες Δε Φρέιτας, τριάντα και τριάντα ενός ετών αντίστοιχα, το 2016 καταδικάστηκαν από δικαστήριο της Νέας Υόρκης σε δεκαοκτώ χρόνια κάθειρξης, με την κατηγορία ότι στις 10 Νοεμβρίου του 2015 σχεδίαζαν να μεταφέρουν στις ΗΠΑ με αεροπλάνο από την Αϊτή (όπου συνελήφθησαν) περίπου οκτακόσια κιλά κοκαΐνης. Το φορτίο με τα ναρκωτικά, σύμφωνα πάντα με το κατηγορητήριο, προερχόταν από την ένοπλη οργάνωση των ανταρτών της Κολομβίας, FARC, και από τη δουλειά αυτή θα κέρδιζαν είκοσι εκατομμύρια δολάρια. Οι μυστικές υπηρεσίες των ΗΠΑ διέθεταν έξι ώρες μαγνητοφωνημένες συνομιλίες των συλληφθέντων, από τις οποίες, όπως ελέγχθη στο δικαστήριο, προέκυπτε πως συγγενείς της συζύγου του Μαδούρο, αλλά και στελέχη της κυβέρνησης και κρατικών οργανισμών (όπως η πετρελαϊκή εταιρία PDVSA), ήταν αναμειγμένοι στη διακίνηση ναρκωτικών, χρησιμοποιώντας μάλιστα τον διάδρομο απογείωσης που χρησιμοποιεί το προεδρικό αεροσκάφος στο αεροδρόμιο Μαϊκετία στο Καρακάσ της Βενεζουέλας. Η υπεράσπιση των δύο νεαρών πάντως υποστήριξε πως είναι «θύματα σκευωρίας της αμερικανικής υπηρεσίας Drug Enforcement Administration (DEA)», που τους χρησιμοποίησε για να διαπραγματευτεί στη συνέχεια με την κυβέρνηση της Βενεζουέλας.

Ακολουθώντας τον Μαδούρο

Στους δρόμους του Καρακάσ, εκτός από την εικόνα του Απελευθερωτή Σιμόν Μπολίβαρ, υπάρχει παντού και η εικόνα του ηγέτη της μπολιβαριανής επανάστασης Ούγο Τσάβες. Αλλά και του διαδόχου του Νικολάσ Μαδούρο. Σε πολλές αφίσες εμφανίζονται και τα τρία πρόσωπα μαζί, σαν μια άλλη Αγία Τριάδα. Άλλωστε, η μπολιβαριανή επανάσταση πολλές φορές επένδυσε και στο θρησκευτικό συναί-

σθημα των πολιτών της Βενεζουέλας. Ο ίδιος ο Ούγο Τσάβες, αν δεν είχε εκλεγεί πρόεδρος της χώρας, θα μπορούσε εύκολα να έχει διακριθεί σαν καθολικός ιερέας ή προτεστάντης πάστορας, που καθοδηγεί το ποίμνιό του και φωνάζει δυνατά για να φύγει μακριά ο διάβολος.

Ο Νικολάς Μαδούρο σχεδόν καθημερινά, μαζί με το κυβερνητικό έργο, συνδυάζει ομιλίες και συγκεντρώσεις στο Καρακάς και σε άλλες πόλεις της χώρας. Κάθε εμφάνιση του Μαδούρο μεταδίδεται από τα κρατικά τηλεοπτικά κανάλια, ενώ στις περιπτώσεις που η Προεδρία χαρακτηρίζει τις εκδηλώσεις αυτές «επίσημες» είναι υποχρεωμένοι να τις μεταδίδουν απευθείας και όλοι οι ιδιωτικοί τηλεοπτικοί σταθμοί. Η διαπίστευση ενός δημοσιογράφου από το υπουργείο Λαϊκής Εξουσίας για την Επικοινωνία και την Ενημέρωση της Βενεζουέλας, ώστε να μπορέσει να παρακολουθήσει από κοντά μια ομιλία του Νικολάς Μαδούρο, απαιτεί μια ιδιαίτερα χρονοβόρα και επίπονη διαδικασία. Το αίτημα υποβάλλεται μέρες πριν, ενώ ο έλεγχος στο σημείο της εκδήλωσης ξεκινάει πολλές ώρες νωρίτερα. Πέρασα με υπομονή όλη αυτή τη διαδικασία και έφτασα στο αμαξοστάσιο του μετρό στην περιοχή Κάτια, μια λαϊκή συνοικία του Καρακάς, περίπου εννέα ώρες πριν από την προγραμματισμένη άφιξη του προέδρου Μαδούρο. Ανάλογη διαδικασία είχα περάσει και πριν από λίγα χρόνια για να καλύψω μια πολιτική εκδήλωση του Ούγο Τσάβες.

Στρατιωτικοί με υπέβαλαν σε σωματικό έλεγχο, ενώ η τσάντα μου πέρασε και από μηχανήμα με ακτίνες Χ. Για να μπορέσω να φτάσω στο σημείο της εκδήλωσης έπρεπε πρώτα να περάσω από αρκετά σημεία ελέγχου. Όλη αυτή η διαδικασία κράτησε μερικές ώρες. Όμως πάντα υπάρχει αρκετός χρόνος, καθώς ο Νικολάς Μαδούρο σχεδόν ποτέ δεν εμφανίζεται στην προγραμματισμένη ώρα σε μια συγκέντρωση. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, όλοι ήξεραν ότι θα φτάσει στις επτά το απόγευμα, ενώ εκείνος ήρθε μετά τις εννέα το βράδυ. Η προετοιμασία για το τηλεοπτικό σκηνικό όπου θα

εμφανιστεί ο Μαδούρο είναι υψηλών προδιαγραφών. Κάμερες με γερανό τοποθετούνται σε τουλάχιστον δύο σημεία, ενώ όλες οι υπόλοιπες κάμερες κινούνται με βάση τις οδηγίες του σκηνοθέτη. Ένα ορχηστρικό σχήμα παίζει μουσική σάλσα, αλλά και εμβατήρια, ενώ εθελοντές του Σοσιαλιστικού Κόμματος δίνουν τον ρυθμό στους συγκεντρωμένους για να φωνάζουν συνθήματα. Φορτηγά μεταφέρουν σκηνικά, καρέκλες, ηχοσυστήματα και πανό. Στο σημείο έχει μεταφερθεί η ειδική καρέκλα του προέδρου αλλά και το μικρόφωνο που χρησιμοποιεί μόνο εκείνος, το οποίο για λόγους ασφαλείας, μέχρι να φτάσει ο Μαδούρο, είναι σκεπασμένο με ένα πλαστικό διαφανές κάλυμμα.

Στον χώρο έχουν τοποθετηθεί καρέκλες για να καθίσουν μαθητές γυμνασίου και λυκείου που έχουν μεταφερθεί υποχρεωτικά στο σημείο, αλλά και εργαζόμενοι του μετρό που είναι μέλη του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Ακόμη και έτσι όμως, οι καρέκλες δεν γεμίζουν. Οι διοργανωτές τοποθετούν τον κόσμο στα μπροστινά καθίσματα και στο πίσω μέρος σβήνουν τα φώτα για να μη φαίνεται στην τηλεόραση άδειος ο χώρος. Πίσω από την εξέδρα, όπου θα καθίσει ο Νικολάς Μαδούρο, έχει τοποθετηθεί ένα μεγάλο πανό με τη μορφή του Ούγο Τσάβες.

Όταν τελικά φτάνει ο Μαδούρο, το βράδυ, οι περισσότεροι είναι κουρασμένοι. Όμως οι διοργανωτές δίνουν το σύνθημα για μια πανηγυρική υποδοχή του προέδρου. «Ου! Α! Ο Μαδούρο δεν φεύγει!» (Uh! Ah! Maduro no se va!), φωνάζουν ρυθμικά οι συγκεντρωμένοι. Ο πρόεδρος της χώρας χαιρετάει τον κόσμο ψώνοντας τη γροθιά του και δείχνει να εντοπίζει γνωστά πρόσωπα τα οποία χαιρετάει από μακριά. Με ένα νεύμα του καλεί τον άνδρα της προσωπικής του ασφάλειας, ο οποίος πλησιάζει αμέσως. Είναι ο Χουάν Εσκαλόνα, γνωστός και ως «υπασπιστής του Τσάβες», μιας και έμεινε στο πλευρό του μέχρι την τελευταία του πνοή και στη συνέχεια ακολούθησε τον Νικολάς Μαδούρο. Του δείχνει κάτι στο βάθος και του δίνει σχετικές οδηγίες. Λίγο αργότερα είναι ο ίδιος άνθρωπος

αυτός που κατά τη διάρκεια της ομιλίας του προέδρου θα του φέρει τον καφέ του σε ένα λευκό φλιτζάνι, μια λευκή πετσέτα για να σκουπίσει τον ιδρώτα του, ένα ποτήρι με νερό και παγάκια, αλλά και το κινητό του τηλέφωνο. Όλα αυτά ενώ η εκδήλωση μεταδίδεται σε απευθείας τηλεοπτική σύνδεση.

Στην ομιλία του ο Νικολάς Μαδούρο, αφού για ακόμη μια φορά κατηγορήσε τους πολιτικούς του αντιπάλους χαρακτηρίζοντάς τους «προδότες» και «απατεώνες», υποστηρίζοντας ότι συνωμοτούν εναντίον του, έκανε και δημόσια προσευχή για να τους νουθετήσει ο Θεός. «Θεέ μου, βοήθησέ με... Να καταλάβουν... Αυτοί δεν γνωρίζουν τι κάνουν. Το κακό που κάνουν στην ίδια τους την πατρίδα».

Ο πρόεδρος της Βενεζουέλας αναφέρθηκε στον λεγόμενο οικονομικό πόλεμο που, όπως υποστηρίζει, δέχεται η κυβέρνησή του, με άμεσο θύμα τον λαό. «Γνωρίζετε ότι αντιμετωπίζουμε μια κατάσταση δύσκολη. Αντιμετωπίζουμε έναν οικονομικό πόλεμο που εξαπολύθηκε σαν μια συνεχιζόμενη επίθεση. Όχι μια συμβατική επίθεση. Δεν είναι ένας συμβατικός πόλεμος. Για να καταστρέψουν τη χώρα μας εξαπέλυσαν έναν οικονομικό πόλεμο, που περιλαμβάνει σαμποτάζ στα συστήματα παραγωγής και διακίνησης, πράγμα που επηρεάζει ολόκληρη την εθνική οικονομία. Αυτός ο πόλεμος έχει πλήξει τον ιδιωτικό αλλά και τον δημόσιο τομέα. Σε όλα αυτά προστίθεται και ο πόλεμος του πετρελαίου».

Ο Μαδούρο συχνά αναφέρεται στον λεγόμενο πόλεμο του πετρελαίου, ο οποίος, όπως λέει, συνέβαλε στην κρίση που αντιμετωπίζει η χώρα. Ωστόσο, αυτό δεν ήταν αρκετό για να ματαιώσει τα κοινωνικά προγράμματα της κυβέρνησης ή να οδηγήσει σε συρρίκνωση τον δημόσιο τομέα, όπως υποστηρίζει.

«Όπως ξέρετε, η τιμή του πετρελαίου έπεσε. Από εκατό δολάρια το βαρέλι, έπεσε πέρυσι στα σαράντα τέσσερα δολάρια. Όλο τον χρόνο. Όμως έλειψε σε κανένα παιδάκι το σχολείο και τα βιβλία του; Μήπως έλειψε σε κανέναν νέο η εκπαίδευσή του στο πανεπιστήμιο; Μήπως σταματήσαμε να χτίζουμε κατοικίες για τον λαό;

Σταματήσαμε τα προγράμματα πρωτοβάθμιας υγείας; Μήπως απέλυσαν κανέναν από εσάς από τη δουλειά του; Απολύσαμε κανέναν επειδή μειώθηκε η τιμή του πετρελαίου; Μήπως μειώσαμε τις συντάξεις; Το αντίθετο, αυξήσαμε τον αριθμό των συνταξιούχων. Αυτά γίνονται μόνο στον μπολιβιανό χριστιανικό τσαβισμό». Τα επιχειρήματα του Μαδούρο βρίσκουν απήχηση στο κοινό του, που είναι δημόσιοι υπάλληλοι και μέλη του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Τον χειροκροτούν και φωνάζουν συνθήματα. Οι περισσότεροι από αυτούς έχουν περισσότερα προνόμια σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό, καθώς δικαιούνται παροχές και δωρεάν τρόφιμα. Ωστόσο ο Μαδούρο δείχνει να αναγνωρίζει το αδιέξοδο που συνεχίζει να προκαλεί η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, που για τουλάχιστον δεκαπέντε χρόνια βασίστηκε στην εκμετάλλευση του πετρελαίου.

«Συνεχίζουμε μπροστά. Είναι υποχρέωσή μας. Αυτό μας υποχρεώνει να αναμορφώσουμε την οικονομία, να δημιουργήσουμε μια νέα παραγωγική οικονομία και να ελευθερωθούμε από το πετρέλαιο. Μια νέα ανεξαρτησία βρίσκεται μπροστά μας! Μη νομίζει κανείς ότι γκρινιάζω. Το λέω για να γνωρίζουμε τι γίνεται. Ο εργατικός κόσμος γνωρίζει. Αλλιώς δεν θα είχαμε ειρήνη. Αλλά χρειάζεται ακόμη περισσότερη».

Στο στόχαστρο του Νικολάσ Μαδούρο μπαίνουν και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα οποία αρκετές φορές, όπως υποστηρίζει, έχουν χρησιμοποιηθεί στην εκστρατεία υπονόμευσης της κυβέρνησής του από τους αντιπάλους, καθώς και στη διεθνή εκστρατεία συκοφάντησής του.

«Πολλές φορές στενοχωριέμαι για την ικανότητα που έχουν να παραπληροφορούν με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αυτοί οι απατεώνες που δεν έχουν όνομα. Απάτριδες, ληστές, που έκαναν πραξικόπημα. Είναι οι ίδιοι με εκείνους πριν από δεκατέσσερα χρόνια. Αυτοί νομίζουν ότι, βλάπτοντας την πατρίδα, θα βγει – κι εγώ δεν ξέρω από πού, από το υπέδαφος – ένα κόκκινο χαλί και αυτοί οι

απατεώνες θα φτάσουν στη Μιραφλόρες και θα ανακηρύξουν τον εαυτό τους πρόεδρο της Βενεζουέλας».

Αργά το βράδυ, όταν ολοκληρώθηκε η ομιλία του Μαδούρο και άρχισα να απομακρύνομαι από το σημείο της συγκέντρωσης, τρεις άνδρες της ασφάλειας του προέδρου με πολιτικά ήρθαν γρήγορα προς το μέρος μου, μέσα στο πλήθος, με ακινητοποίησαν και μου έκαναν μια σύντομη «φιλική ανάκριση». Παρ' όλο που τους έδειξα τη δημοσιογραφική μου ταυτότητα και τη διαπίστευση που είχα από το υπουργείο Λαϊκής Εξουσίας για την Επικοινωνία και την Ενημέρωση, για να καλύψω τη συγκεκριμένη εκδήλωση, με υποχρέωσαν να τους δείξω τις φωτογραφίες που είχα βγάλει με τη φωτογραφική μου μηχανή και αφού τις έλεγξαν όλες, μία προς μία, μου έκαναν διάφορες ερωτήσεις. Ύστερα από τη «φιλική ανάκριση» στην οποία με υπέβαλαν, ήμουν ελεύθερος να φύγω.

Κατά τη διάρκεια της παραμονής μου στη Βενεζουέλα παρακολούθησα αρκετές συγκεντρώσεις και διαδηλώσεις τόσο υποστηρικτών όσο και πολέμιων της κυβέρνησης Μαδούρο. Οι διαδηλωτές – παρά τη δικαιολογημένη ένταση – συνήθως δέχονταν να απαντήσουν στις ερωτήσεις μου, αν και υπήρξε μια περίπτωση όπου, μαζί με τους ντόπιους συνεργάτες μου δημοσιογράφους και τεχνικούς, έπρεπε να απομακρυνθούμε σχεδόν τρέχοντας από μια συγκέντρωση υποστηρικτών του Μαδούρο, στο κέντρο του Καρακάς, καθώς οι διαθέσεις τους, όταν τους είπα ότι είμαι Ευρωπαίος δημοσιογράφος, αποδείχτηκαν μάλλον εχθρικές. Κατά κανόνα, η περιοχή γύρω από την πλατεία Μπολίβαρ, στο κέντρο του Καρακάς, θεωρείται προπύργιο των Τσαβίστας και είναι αρκετά επικίνδυνη για κάποιον που είναι, ή μπορεί να θεωρηθεί, πολέμιος της κυβέρνησης, όπως και για τους δημοσιογράφους των ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών και των ξένων δικτύων ενημέρωσης που θεωρούνται ότι επικρίνουν την κυβέρνηση.

Στο Καρακάς τις επόμενες μέρες συναντήθηκα με τον τότε επικεφαλής της αντιπολίτευσης, Ενρίκε Καπρίλες, αλλά και με συγγε-

νείς πολιτικών κρατουμένων, όπως η Λίλιαν Τιντόρι, σύζυγος του ηγέτη της αντιπολίτευσης Λεοπόλδο Λόπες, ο οποίος θεωρείται από την αντιπολίτευση ο πλέον εμβληματικός πολιτικός κρατούμενος στη Βενεζουέλα. Οι συνεντεύξεις αυτές παρατίθενται παρακάτω. Επισκέφτηκα την Εθνοσυνέλευση, εκεί όπου λίγους μήνες αργότερα «αγανακτισμένοι πολίτες» θα εισέβαλαν – με την ανοχή της αστυνομίας – για να ξυλοκοπήσουν με αγριότητα βουλευτές της αντιπολίτευσης. Συνάντησα επίσης εκπροσώπους ανεξάρτητων οργανώσεων, που ασχολούνται με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Βενεζουέλα, οι οποίοι με διαβεβαίωσαν πως κατά τη διακυβέρνηση του Μαδούρο έχουν αυξηθεί ραγδαία οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των πολιτών. Στα επόμενα κεφάλαια παρατίθενται αναλυτικά στοιχεία από τις έρευνες και τις εκθέσεις που έχουν συντάξει οι οργανώσεις αυτές.

Απαντήσεις σε πολλά ερωτήματα για την κρίση στη Βενεζουέλα δίνουν υπουργοί και στελέχη της κυβέρνησης του Νικολάς Μαδούρο, τους οποίους συνάντησα και με βοήθησαν με τα στοιχεία που μου έδωσαν, προκειμένου ο αναγνώστης να μπορέσει να εξαγάγει χρήσιμα συμπεράσματα. Εξαιρετικό ενδιαφέρον είχε η συνάντηση που είχα με τον έμπειρο δημοσιογράφο-ερευνητή Νέλσον Μπόκκάρντα, ο οποίος μου μίλησε για την κατάσταση της ελευθερίας του Τύπου και της ελευθερίας της έκφρασης στη Βενεζουέλα, αλλά και για άλλα ζητήματα, ίσως περισσότερο ευαίσθητα, τα οποία σχετίζονται με τη λεγόμενη «εξαγωγή» του τσαβισμού στην Ευρώπη, που όμως δεν παραθέτω σε αυτό το βιβλίο.